

Woordenlijst Zijsoriëntatie

Deze woordenlijst is gestart door Daan Goedhart, vanuit het handboek Zijsoriëntatie. Hij is aangevuld met de woordenlijst van Mariska Denayère voor artikelen in de Schatkamer en wordt regelmatig bijgewerkt op basis van feedback van redacteurs van retraite-transcripten.

Voor het laatst bijgewerkt door Marjolein Peters maart 2025.

De spelling van de gebruikte woorden blijft deels arbitrair. Deze lijst is dan ook vooral bedoeld om enige uniformiteit onder de uitwerkers en in het uiteindelijke transcript te bewerkstelligen en niet om de wijsheid in pacht te hebben.

Woord	Hfd-Lttr?	Toelichting
Absolute, het ~	J	Zelfstandig naamwoord
absolute, relatieve vrijheid	N	
advaita	N	Geen dualiteit
A-Khrid	J	Serie meditatieoefeningen uit het Tibetaanse Bön-boeddhisme (letterlijk: transmissie of gids van de A, ofwel: instructies over de oorspronkelijke staat)
appel	N	Tegenwoordig zonder accent grave
alaya	N	De grond van je gewone geest die tot rust is gekomen (bv. door shamatha), dus niet de Grond van je Gewaarzijn
Atiyoga	J	In het Engels: utmost yoga, Sanskriet voor Dzogchen
Avalokiteshvara	J	
bestaansniveau	N	
bewustzijn	N	
bodhicitta-bewustzijn, bodhicitta-hart	N	
Boeddha, de ~	J	Gautama / Sakyamuni of een andere specifieke Boeddha
boeddha's	N	Al diegenen die het boeddhenschap hebben bereikt
boeddhisme, boeddhakwaliteit	N	
boeddhenschap	N	
Bön	J	Ook in Bön-traditie
breuk	N	
christelijk	N	
communities	N	
Da Free John	J	Drie keer hoofdletter, een leraar van Hans Knibbe
dagelijks zelf	N	
deity	N	Cursief, goddelijk wezen
desidentificatie	N	(Engels: <i>disidentification</i>)
dharma, dharmakaya, dharmakaya-niveau	N	
duaal, dualistisch	N	
Dzogchen	J	Ook: "Great Perfection" of "Great Completion"
Dzogchen-benadering, Dzogchen-manier	J	Verbindingsstreepje, zoals bodhicitta-hart
ego	N	
etc.	N	Bij voorkeur deze afkorting gebruiken, maar et cetera en enzovoort(s) zijn ook goed
Garab Dorje	J	Ontving als eerste de Dzogchen leringen van Samantabhadra.

Woord	Hfd-Lttr?	Toelichting
geest	N	
Gelug	J	Ook in Gelug-school of Gelug-traditie
Gestalte, Gestaltekwaliteiten	J	
Gewaarzijn	J	
God, het Goddelijke	J	Zelfstandig naamwoord
Guru	J	
Great Perfection	J	Engelse vertaling van Dzogchen
Great Completion	J	Engelse vertaling van Dzogchen
Great Seal	J	Engelse vertaling van Mahamudra
Grond/grond	J/N	Met hoofdletter waar het woord 'Grond' in de plaats staat voor Zijn of Gewaarzijn. Verder zonder hoofdletter.
<i>grounding</i>	N	Cursief
guru yoga	N	Los van elkaar geschreven
Gyalwa Cho-yang van Nganlam	J	Eén van de discipelen van Padmasambhava
hand-out	N	Niet cursief
Hans Knibbe	J	
hinayana	N	
holon	N	
holoncratie	N	De wijze waarop het organisatiemodel holocratie in de Zijnskring wordt toegepast
Hrīḥ	J	Schrijfwijze als transcriptie vanuit het Tibetaans, niet als de wijze waarop het wordt uitgesproken i dus met plat streepje erboven: ī , h met een puntje er onder: ḥ).
huis van Zijn	N-J	Huis zonder hoofdletter, Zijn met
huis van de ouders	N	
id	N	
lene van Oijen	J	
ik-kramp	N	
individuatie	N	
<i>interconnectedness</i>	N	de onderlinge verbondenheid
Jakobs ladder	J	
juwelen, de drie ~	N	
Kagyü	J	Ook in Kagyü-school of Kagyü-traditie
Kum Nye	J	
kring	N	
kruikademhaling	N	
koning Trisong Detsen	J	Hij haalde Padmasambhava naar Tibet, op advies van Shantarakshita
landschap van Zijn	N-J	Landschap zonder hoofdletter, Zijn met
leegte	N	
leegtebesef, leegtezicht	N	
leegte-analyse, leegte-aard	N	
Leegtemoeder	J	
leer, de ~	N	
leven, het ~	N	
leraar	N	
licht, lichtheid	N	

Woord	Hfd-Lttr?	Toelichting
lineage	N	Niet cursief!
Longde	J	Een van de drie categorieën Dzogchen onderwijs, met bijbehorende methoden, om tot definitieve realisatie te komen. Longde is de categorie van de ruimte (in het Engels: space) en verwijst naar de basale toestand of fundamentele ruimte waarin alle verschijnselen opdagen.
Longchenpa	J	14e -eeuwse leraar in de lineage, ook: Longchen Rabjam
Mahakala	J	Een van de acht afschrikwekkende beschermgoden, beschermer van de boeddhistische leer in het Tibetaans boeddhisme
mahayana	N	
Mahamudra	J	“Great seal” Net als Dzogchen een directe en ervaringsgerichte manier om je ware aard op een te zien. Vooral geassocieerd met de Kagyü lineage
Meester, Meesterschap	J	
<i>meditation made by mind</i>	N	Cursief
Menngagde	J	Een van de drie categorieën Dzogchen onderwijs, met bijbehorende methoden, om tot definitieve realisatie te komen. Menngagde is de categorie van de essentiële instructies (Upadesha) en omvat speciale, vaak geheime leringen en methodes van meesters uit de Dzogchen lineage.
middenpositie	N	
mindfulness	N	Niet cursief
<i>mind moving inward / outward</i>	N	Cursief
<i>Nature of mind</i>	J-N	Hoofdletter N, kleine letter mind, cursief, is zoals Gewaarzijn
niet-doen	N	Met verbindingsstreepje
niet-herkende Boeddhakwaliteit	N	Boeddhakwaliteit wel met hoofdletter
niet-iets	N	Met verbindingsstreepje
nirmanakaya	N	
nirwana	N	
non-duaal, non-dualiteit	N	
non-lineair	N	
non-meditatie	N	
<i>non-meditation</i>	N	Cursief
nu-heid	N	
nyam	N	Meditatieve ervaringen
Nyingma	J	Ook in Nyingma-school of Nyingma-traditie
Oddiyana	J	Streek waar Padmasambhava vandaan kwam, Urygen in het Tibetaans
Om Mani Padme Hum	J	Schrijfwijze als transcriptie vanuit het Tibetaans, niet als de wijze waarop het wordt uitgesproken
oké	N	In plaats van ok of okay
Om Ah Hum Vajra Guru Padma Siddhi Hum	J	Schrijfwijze als transcriptie vanuit het Tibetaans, niet als de wijze waarop het wordt uitgesproken

Woord	Hfd-Lttr?	Toelichting
Padmasambhava	J	
Padruimte	J	
pad van levenskunst	N	
Palgyi Sengé	J	Eén van de 25 discipelen van Padmasambhava
perspectief	N	
eerste perspectiefwerk, tweede perspectiefwerk	N	Cijfers uitgeschreven
practice (zelfst.nw) – to practise (werkwoord) – practitioner	N	Niet cursief!
praktiseren	N	
Prajnaparamita Soetra's	J	Een collectie van Mahayana-teksten over volmaakte wijsheid (het leegte-begrip), waaronder de Hartsoetra en de Lotussoetra
pré-ego	N	Accent aigu, met verbindingsstreepje,
psyche, psyche-oriëntatie	N	
<i>resting like an ocean</i>	N	Cursief en deze schrijfwijze geldt ook voor de drie andere <i>restings</i> van Longchenpa (<i>in awareness, in the immediate perception of sensory appearances, like a mountain</i>)
Rijkdom, Rijkdombewustzijn	J	
ruimte	N	
rigpa	N	
Sakya	J	Ook in Sakya-school of Sakya-traditie
sambhogakaya	N	
Samantabhadra	J	Oerboeddha, onze ware aard, de Grond
samsara	N	
sangha	N	
school voor Zijnsoriëntatie	N-J	Geen hoofdletter bij school, wel bij Zijnsoriëntatie
shamatha	N	<i>Calm abiding</i> , wakkertemeditatie
Shantarakshita	J	Abt van de boeddhistische universiteit van Nalanda, door Trisong Detsen naar Tibet gehaald om het Boeddhisme daar te verspreiden.
stralende aard	N	
sambhogakaya, ~niveau	N	
Semde	J	Een van de drie categorieën Dzogchen onderwijs, met bijbehorende methoden, om tot definitieve realisatie te komen. Semde is de categorie van de geest (in het Engels: mind) en werkt via het leren kennen van de geest.
Spirit, Spirtaard	J	
Stichting Zijnsoriëntatie	J	
student	N	
strategisch zelf, teruggetrokken zelf	N	
superego	N	
Tibetaans boeddhisme	J-N	Enkel hoofdletter T, geen bij boeddhisme
tonglen	N	
trekchö	N	

Woord	Hfd-Lttr?	Toelichting
Tsoknyi	J	
<i>two hands pushing the sky</i>	J	Cursief, Qigong oefening
Vairocana	J	8e -eeuwse vertaler in de lineage van Dzogchen, ook: Vairotsana. Was naast Padmasambhava, samen met Vimalamitra voor introductie van Dzogchen in Tibet.
Vajra Guru mantra	J	
vajra pride	N	
vajrayana	N	Vajrayana-practice, met verbindingsstreepje
Vajrasattva	J	Sambhogakayaboeddha van licht en reiniging
vase breathing	N	Kruikademhaling
verlichting	N	
Verlichten, de	J	Met hoofdletter als zelfstandig gebruikt
vipassana	N	Inzichtsmeditatie
visie, <i>view</i>	N	Het Engelse woord cursief
vorm	N	
wakkerte, wakkertetraining	N	
werk, ons ~	N	
yoga, yogi	N	
Yeshe Tsogyal	J	Discipel en <i>consort</i> van Padmasambhava, ook: Lady Karchen
zicht	N	
Zijn	J	Hoofdletter als het de aard van de werkelijkheid betreft
Zijnsaard, Zijnskwaliteiten, Zijnsouders, Zijnsstaten	J	
Zijnsoriëntatie, Zijnsgeoriënteerd	J	